

Notat om tilsyn på socialområdet

I foråret 2023 gennemførte Selveje Danmark en undersøgelse blandt ikke-offentlige tilbud på socialområdet. Undersøgelsen blev lanceret på en fælles temadag med Dansk Erhverv, hvor 150 forskellige aktører på hele velfærdsområdet deltog. Blandt de ikke-offentlige tilbud er der bred enighed om, at der skal være et tilsyn på socialområdet for at sikre kvaliteten af offentlige- og ikke-offentlige tilbuds indsatser. Der er en vilje og interesse fra de sociale tilbud i at samarbejde med de forskellige tilsyn. Men de ikke-offentlige tilbud efterlyser en tilpasning af måden, der i dag føres tilsyn på, så tilsynet i højere grad målrettes tilbuddenes målgrupper og indsatser.

Nedenstående forslag er Selveje Danmarks og Dansk Erhvervs anbefalinger til, hvordan der skabes et tilsyn til gavn for Danmarks mest udsatte og sårbare borgere:

1. Socialtilsynet og sundhedstilsynet skal tilpasses målgruppen.
2. Socialtilsynet skal have større fokus på læring.
3. Tilsynsførende skal have de rette kompetencer.
4. Retssikkerheden for sociale tilbud skal styrkes.
5. Fjern unødvendig og fordyrende administration.
6. Praksis skal ensartes på tværs af tilsyn.

Ad. 1. Socialtilsynet og Sundhedstilsynets skal tilpasses målgruppen

Både Social- og Sundhedstilsynet skal føre tilsyn med mange forskellige tilbud. Socialtilsynets kvalitetsmodel skal rumme botilbud, børne- og ungehjem, krisecentre samt alkohol- og misbrugsbehandling mv. Der er væsentlige forskelle på tilbuddenes målgrupper og indsatsbehov, men alle tilbud vurderes ud fra én overordnet kvalitetsmodel. Det betyder, at nogle tilbud måles på indsatser, som ikke er relevante for deres konkrete målgruppe, hvilket ikke giver en retvisende vurdering af kvaliteten på tilbuddet.

Sundhedstilsynet er det tilsyn i medlemsundersøgelsen, som medlemmerne oplever de største udfordringer med. Sundhedstilsynets krav til skriftlighed og dokumentation opleves som bureaukrati uden øje for, hvilket type tilbud, de fører tilsyn hos.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler;

- At socialtilsynets kvalitetsmodel videreudvikles og målrettes, så den i højere grad har specifikke målgrupper for øje, så tilbuddet kun bedømmes på baggrund af deres faktiske indsatser, og spares for at bruge ressourcer på unødigt administration og dokumentation.
- At Sundhedstilsynet har færre målepunkter og fokuserer mere på personalets handlinger og vidensendokumentation.

Ad. 2. Socialtilsynet skal have større fokus på læring

Tilsynsrapporten opfattes af både tilbud og tilsynsførende som et kontrolredskab, der giver tilbuddet en karakter, og ikke som et dialogredskab¹. I medlemsundersøgelsen var det kun 5 procent, der mente, at tilsynet primært havde fokus på læring, det var på niveau med, hvor mange procent der mente, at tilsynet typisk havde fokus på personaleforhold. Til gengæld mente 53 procent, at tilsynet havde fokus på kvaliteten af velfærdsydelse til borgerne.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler;

- At socialtilsynet understøtter kvaliteten ved at have et langt større fokus på faglighed gennem et lærende og dialogorienteret tilsyn.
- At det over nogle år, i den udstrækning det er muligt, er den samme tilsynsførende.

Ad. 3. Tilsynsførende skal have de rette kompetencer

De ikke-offentlige tilbud mener ikke, at tilsynet bidrager til øget kvalitet på tilbuddene, jf. Selveje Danmarks undersøgelse. Den opfattelse deler de tilsynsførende fra socialtilsynet¹. Tilbuddene oplever, at de tilsynsførende skal forholde sig til mange forskelligartede elementer, som der ikke altid er tilstrækkelig viden om f.eks. faglige metoder og indsatser, ligesom der er udfordringer med forståelsen af bygningsreglementer og ejerskabsform.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler;

- At de tilsynsførende fra socialtilsynet løbende opkvalificeres i nyeste metoder, viden og forskning på deres område, samt relevant viden om bygningsreglementer og ejerskabsform.
- At der stilles krav om, at de tilsynsførende fra sundhedstilsynet har kendskab til den socialfaglige kontekst, de fører tilsyn i.

Ad. 4. Retssikkerheden for sociale tilbud skal styrkes

Tilsynsrapporterne om det enkelte tilbud har stor betydning, da både borgere og kommunale visitatorer orienterer sig i dem. I dag er der ikke tydelige rammer for, hvordan et tilbud kan forholde sig til den information, som den enkelte tilsynsførende skriver om tilbuddet. Tilbuddet har ikke hørings- og klagerettigheder og kan dermed ikke gøre indsigelse mod fejlagtig eller mangelfuld information.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler;

- At tilbuddenes retsstilling skal forbedres, så der sker en reel høringsproces, hvor tilsynet går i dialog og lytter til indvendinger, når der udarbejdes tilsynsrapporter.
- At tilsynsførende indføres i forvaltnings- og retssikkerhedsloven, så der sikres gennemsigtighed i forhold til, hvordan tilbuddene vurderes.

Ad. 5. Fjern unødvendig og fordyrende administration

Der kan være store udgifter i forbindelse med 'væsentlige ændringer' på tilbud, hvilket gør det omkostningstungt for sociale tilbud at ændre deres kapacitet løbende, f.eks. antal pladser, ny målgruppe, ændring af de fysiske rammer eller et ønske om at tilføje en ny ydelse. Derudover kan manglende og langsommelig (forhånds)godkendelse af f.eks. fysiske rammer fra tilsynene betyde, at sociale tilbud ikke har mulighed for at udnytte deres kapacitet og tilbyde velfærd til borgerne. Det resulterer i, at unødvendig og fordyrende administration stækker den nære velfærd for borgeren.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler,

- At der skal foretages en revision af unødvendig og omkostningstung administration, som kan komme i vejen for velfærden. Her bør der særligt være fokus på 1) udgifter i forbindelse med væsentlige ændringer samt 2) manglende godkendelse og forhåndsgodkendelse af tilbud.

Ad. 6. Praxis skal ensartes mellem tilsyn og på tværs af tilsyn

I 2022 trådte en lovændring i kraft i socialtilsynsloven, og der er stadig ikke udkommet en vejledning hertil, som de tilsynsførende kan lægge til grund for det enkelte tilsyn hos tilbuddene. Det betyder, at de fem socialtilsyn selv skal tolke lovgivningen og tilrettelægge deres egen implementeringsproces², hvilket skaber uens praksis og uens tilsyn for det enkelte tilbud. Derudover er der store udfordringer med ensartethed på tværs af de forskellige typer tilsyn. I medlemsundersøgelsen oplever 32 procent af de ikke-offentlige tilbud, at tilsynenes koordinering er 'dårlig' eller 'meget dårlig', og kun 14 procent oplever den som 'god' eller 'meget god'. I dag er det op til det enkelte tilbud selv at håndtere de modsatrettede krav og løse dilemmaerne.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler,

- At der udarbejdes og udgives nye og opdaterede vejledninger om lovændringerne, herunder til det økonomiske tilsyn, så der sikres en ensartet praksis på tværs af de fem socialtilsyn og krydsfeltet med andre tilsyn.

¹ [Auditfunktionens årsrapport 2021.pdf \(sbst.dk\)](#)

² Evaluering af socialtilsynenes omsætning af faglig vejledning om dialogforpligtelsen | Social- og Boligstyrelsen (sbst.dk)

- At der nedsættes en arbejdsgruppe med deltagere fra praksis, der kan pege på steder med uens og modsatrettet tilsynspraksis på tværs af de forskellige tilsyn. Arbejdsgruppens output kunne være et katalog der tegner en retning for afvejningen af de modsatrettede krav og hensyn.

Kontaktoplysninger:

Selveje Danmark, Direktør, Jon Krog: 5191 7810 / jkr@selveje.dk

Dansk Erhverv, Branchedirektør, Tony Bech: 2265 0902 / tobe@danskerhverv.dk